

SCAMPER Tekniği

İř yaşamında farklı dūřunce ve fikirler uretebilmenin onemi giderek artmaktadır. Yatay dūřunebilmenin sonucu olarak ortaya cıkan yaratıcılık (De Bono, 1977), kişinin amacına uygun olarak var olan değerli urun, hizmetleri geliştirmesi ya da yeni fikirler uretmesi olarak tanımlanabilir (DeGraff & Lawrence, 2002). Yaratıcılık surecinin iř yaşamında aktarılmasında kullanılabilecek olan SCAMPER tekniğinden yararlanabilirsiniz.

SCAMPER tekniği reklamcılık sektoruinde kullanılmak uzere geliştirilmiş olmakla birlikte başta eğitim olmak uzere farklı bilim dallarının ilgisini cekmiştir (Ozaltay, 2020). SCAMPER Tekniđi ile gercekleştirilen araştırmalar incelendiğinde yaratıcılık becerilerinin dūřuk ve yuksek olduğu grupların yaratıcılık performanslarında oluşan farkın kapatılmasında yardımcı olabileceği bildirilmiştir (Kim ve ark., 2021). Bunun yanında psikolojik danışmanlık, siyaset bilimleri gibi sosyal bilimler oğrencilerine yonelik calışmalarda da oğrencilerin yaratıcı problem cözme becerisi kazanmasında katkı sağladı belirlenmiştir (Buser ve ark., 2011; Radziszewski, 2017). Dahası, tasarım bölümü oğrencileriyle gercekleştirilen deneysel araştırma surecinde yaratıcılığın boyutları olan akıcılık, esneklik, özgünlük ve detaylandırmaya ilişkin oğrencilerin yaratıcı cözümler bulmasına katkı sağlamıştır (Boonpracha, 2023). Sonuç olarak farklı bilim dallarıyla beraber iř yaşamında yaratıcılığın desteklenmesinde SCAMPER tekniği dikkat cekmektedir.

SCAMPER tekniği, beyin fırtınası tekniğini temel alan Eberle (1996) tarafından geliştirilmiş olan yonlendirilmiş bir beyin fırtınası etkinliği olarak tanımlanmaktadır. SCAMPER ismi iğerdiği yedi basamağın baş harflerinden oluşmaktadır.

Bu basamaklar;

- **S**ubstitute (Yonlendirme)
- **C**ombine (Birleştirme)
- **A**dapt (Uyarlama)
- **M**agnify, Modify (Duzenleme)
- **P**ut to Other Uses (Başkasının yerine kullanma)
- **E**liminate (Yok etme)
- **R**earrange, **R**everse (Yeniden şekillendirme) olarak ifade edilmektedir.

SCAMPER tekniğine yonelik basamakların acılımi ve basamaklara uygun sorular Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1. SCAMPER tekniğine ilişkin aşamalar (Serrat, 2017)

<u>S</u> ubstitute	Yönlendirme	Süreç veya ürünün bir bölümü başka bir kavram ya da nesneyle düşünün. Tipik sorular: <ul style="list-style-type: none">• Bunun yerine başka ne olabilir?• Başka hangi materyaller kullanılabilir?• Başka hangi yaklaşımlar kullanılabilir?• Başka hangi yerler kullanılabilir?
<u>C</u> ombine	Birleştirme	Yeni bir ürün ya da fikir üretmek için var olan nesne ya da süreçleri birleştirin. Tipik sorular: <ul style="list-style-type: none">• Hangi bileşenleri ya da toplulukları birleştirebilirim?• Hangi fikirleri birleştirebilirim?• Hangi amaçları birleştirebilirim?• Hangi birimleri birleştirebilirim?
<u>A</u> dapt	Uyarlama	Süreç veya ürünün uyarlanmaya açık yönlerini ve nasıl uyarlama yapacağınızı belirleyin. Tipik sorular: <ul style="list-style-type: none">• Geçmişte benzer bir süreç nasıl yürütüldü?• Çözüm için hangi fikirleri kullanabilirim?• Esinlenebileceğim fikirler neler?• Örnek alabileceğim kim/kimler var?
<u>M</u> agnify, <u>M</u> odify	Düzenleme	Süreç ya da ürünün bir bölümünü veya tamamını alışık olduğunuzdan farklı biçimde değiştirin. Tipik sorular: <ul style="list-style-type: none">• Sürece veya ürüne başka hangi hareketi ekleyebilirim?• Sürece veya ürüne başka hangi ses/reng/kokuyu ekleyebilirim?• Sürece veya ürüne başka ne ekleyebilirim?
<u>P</u> ut to <u>O</u> ther <u>U</u> ses	Başkasının yerine kullanma	Süreç ya da ürünü farklı bir şekilde nasıl kullanabileceğinizi düşünün. Tipik sorular: <ul style="list-style-type: none">• Başka yerlerde bu süreci/ürünü kullanabilir miyim?• Başka hangi insanlara ulaşabilirim?• Süreci/ürünü nasıl farklı şekillerde kullanabilirim?
<u>E</u> liminate	Yok etme	Sürecin veya ürünün bir bölümünü ortadan kaldırdığınızı düşünerek süreci baştan sona yapılandırın. Tipik sorular: <ul style="list-style-type: none">• Süreç veya ürünle ilgili olarak neleri yok edebilirim?• Süreç veya ürünle ilgili olarak neleri düzenleyebilirim?• Süreç veya ürünle ilgili olarak neleri daha küçük/alçak/kısa/hafif olanlarla değiştirebilirim?
<u>R</u> earrange, <u>R</u> everse	Yeniden şekillendirme	Süreç ya da ürünün parçalarının ters ya da farklı şekillerde kullanılması halinde neler olabileceğini düşünün. Tipik sorular: <ul style="list-style-type: none">• Süreç veya ürünle ilgili olarak neler yeniden değiştirilebilir?• Süreç veya ürünle ilgili olarak sıralama/zamanlama nasıl değiştirilebilir?• Süreç veya ürünle ilgili olarak roller değiştirilebilir mi?

Kaynaklar:

- Buser, J. K., Buser, T. J., Gladding, S. T., & Wilkerson, J. (2011). The creative counselor: Using the SCAMPER model in counselor training. *Journal of Creativity in Mental Health*, 6(4), 256-273.
- Boonpracha, J. (2023). SCAMPER for creativity of students' creative idea creation in product design. *Thinking Skills and Creativity*, 48, 101282.
- De Bono, E. (1970). *Lateral/Thinking: A Textbook of Creativity*. Pelican Books.
- DeGraff, J., & Lawrence, K. A. (2002). *Creativity at work: Developing the right practices to make innovation happen*. John Wiley & Sons.
- Eberle, B. (1996). *SCAMPER on: Games for imagination development. Creative games and activities for imagination development*. Prufrock Press Inc.
- Kim, H. J., Gray, S., & Lange, C. (2021). Instructional guidance for promoting creativity in English as a foreign language writing classrooms: A Korean case study. *RELC Journal*, 00336882211066624.
- Serrat, O. (2017). The SCAMPER technique. *Knowledge solutions: tools, methods, and approaches to drive organizational performance*, 311-314. Springer.
- Radziszewski, E. (2017). SCAMPER and creative problem solving in political science: insights from classroom observation. *Journal of Political Science Education*, 13(3), 308-316.
- Özaltay, N. (2020). Yönlendirilmiş beyin fırtınası (scamper) tekniğinin fen bilgisi öğretmen adaylarının yaratıcılıklarına ve materyal motivasyonlarına olan etkisinin incelenmesi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Mersin Üniversitesi.

Hazırlayan	Kontrol Eden	Onaylayan
Arş. Gör. Emin DEMİR Üye	Dr. Öğr. Üyesi Fatma Zehra YILDIZ Koordinatör Yardımcısı	Dr. Öğr. Üyesi Emine ATALAY Koordinatör